

(§ 7 upomínacího řízení), nýbrž v jeho nepřítomnosti ihned uložen na poště, ač c. ř. s. (§ 106 odstavec druhý) pro tento případ stanoví jiný postup (písemná výzva; nový pokus doručení a teprv uložení písemnosti). Mimo to byla v tomto případě nesporně vedena exekuce z tohoto platebního rozkazu proti žalobci. Jsou-li tato tvrzení správná, jsou i zákonné podmínky žaloby pro zmatečnost splněny; neboť žalobce nebyl zastoupen v řízení upomínacím (nezákonným postupem doručovacím) a platební rozkaz nabyl formální právní moci, neboť stal se podkladem pro pravoplatně povolenou exekuci. Nelze namítnouti, že žalobce může i pouhým odporem zrušiti platební příkaz, poněvadž lhůta k podání odporu běží teprv ode dne platného doručení; neboť soud první stolice povolil již pravoplatně na základě tohoto exekučního titulu exekuci; je proto svým pravoplatným usnesením vázán. Při tom je lhostejno, že žalobní návrh obmezuje se na neplatnost platebního příkazu a nevztahuje se na povolenou exekuci. Procesní soud první stolice v tomto případě se nezabýval skutkovou otázkou tohoto sporu (způsob doručení, lhůta k podání žaloby), ač strany v tom se neshodují. Byla proto věc vrácena první stolicí (srovnej zejména GlU. n. ř. 3833 a Právník 1908 713). O přípustnosti žaloby pro zmatečnost, odmítá-li se tato žaloba, má býti rozhodnuto usnesením, byť i toto usnesení bylo vydáno v ústním líčení (§§ 538, 543 c. ř. s., Ott: Úvod III. str. 154).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Doručení žaloby i platebního příkazu v řízení upomínacím jest částí soudního řízení; nebyl-li tedy platební příkaz se žalobou řádně dle §u 106 c. ř. s. žalovanému doručen, nebyla žalovaná strana v řízení zastoupena (§ 529 čís. 2 c. ř. s.). Když přes toto nesprávné doručení byla žalobcem, nynížším žalovaným, povolena na základě platebního příkazu exekuce proti nynížšímu žalobci, byl soudem exekučním platební příkaz považován za pravoplatný. Může proto strana, v dřívějším sporu nezastoupená, nynížší žalobce, podat žalobu pro zmatečnost, ač jsou-li zde další podmínky žaloby té, nanejšk zachována-li lhůta §u 534 c. ř. s. Tím, že mohl proti platebnímu příkazu býti podán odpor a že podán nebyl, není použití žaloby pro zmatečnost dle §u 529 c. ř. s. vyloučeno. Posoudil tedy rekursní soud správně otázku přípustnosti žaloby pro zmatečnost.

Čís. 2437.

Zajištění půdy drobným pachtýřům (zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.).

Domovní zahrádky nejsou zemědělským pozemkem, pachtýři trávy z nich nepřísluší požadovací nárok.

Požadovací nárok vztahuje se i na meze mezi pozemky, třebas nebyly propachtovány.

Byly-li do vlastnictví přiznány meze, jež pachtýř neměl spachto-

vány, i s osázeným na nich stromovým, jest stanoviti přejímací cenu stromů dle cen nyní běžných.

(Rozh. ze dne 27. března 1923, R II 88, 89/23.)

Soud první stolice nepřiznal drobným pachtýřům do vlastnictví pozemek č. kat. 114, maje za to, že jeho hlavním užitkem jsou stromy, nikoliv tráva, již pouze pachtýři brali, přiznal jim však jiné pozemky i s mezi a stromy na těchto mezích a určil přejímací cenu za pozemky i stromy dle cen roku 1913. Rekursní soud 1. k rekursu pachtýřů usnesení prvního soudu, pokud jim nebyl přiznán pachtýřům pozemek č. k. 114, zrušil a nařídil prvnímu soudu, by o požadovacím nároku znovu rozhodl; 2. k rekursu vlastnice, pokud směřoval proti přiznání mezí a stromu na nich pachtýřům, nevyhověl, vyhověl mu však potud, že zvýšil přejímací ceny za stromy. Důvody: ad 1. Právním klade první soudce důraz na užitky ze stromů na jedné a z půdy samé na druhé straně, poněvadž rozhodnutí otázky, zda ovocné sady podléhají výkupu drobných pachtýřů, dle §u 1 (5) zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., závisí na zjištění, zda převládá za pravidelných poměrů užitky z ovoce, brány vlastníkem pozemku, či užitky zemědělský, brány pachtýřem. Zjištění první stolice v tomto ohledu neodpovídá však skutečným poměrům. Vzhledem k dobrozdání znalců nemůže býti ani řeči o tom, že užitky z půdy jsou jen užitky vedlejšími a že požadovací právo drobných pachtýřů ve smyslu §u 1 (5) cit. zák. jest vyloučeno, nýbrž jedná se tu o parcelu, která podléhá též výkupu

ad 2. Dle úmyslu zákonodárce má zemědělská půda býti drobným pachtýřům přiznána potud, pokud na ní po zákonnou dobu hospodařili a jí jako své užívali, a není rozhodným pro vznik požadovacího práva označení pozemku v katastru, nýbrž skutečný stav užívání. První soudce zjistil, že sporné plochy jsou nepatrnými úzkými pruhy, které přiléhají k parcelám, požadovatelům pravoplatně přiznaným, že tvoří meze těch parcel a že současně s přiznanými pozemky byly pachtýři užívány tím způsobem, že z nich brali trávu, kdežto velkostatek bral užitky ze stromu. Drobní pachtýři užívali mezí jako částí pronajaté půdy a to vším právem, ježto skutečně jde o příslušenství dle §u 294 obč. zák. Stěžovatelka sama uvádí, že za příslušenství nemovitosti jest považovati věc vedlejší, kterou vlastník nebo zákon určil pro stálé užívání věci hlavní. Meze slouží, jak první soudce správně uvádí, přiznaným pozemkům, poměr mezí k těmto pozemkům jest poměr věci vedlejší, které se stále užívá ve prospěch věci hlavní, a, ježto dlouholeté užívání dle zákona zastupuje vůli vlastníka, jedná se tu o příslušenství dle ustanovení §u 294 obč. zák. Právním proto první soudce pachtýřům přiznal požadované meze a stromy, které dle §u 294 obč. zák. sdílejí osud půdy, a rozhodl i správně otázku hlavních užitků v tom smyslu, že nelze přihlížeti jen k užitkům mezí, nýbrž i k užitkům celých pozemků, které požadovatelům byly přiznány. Ospravedlněn jest rekurs, pokud brojí proti tomu, že náhrada za stromy byla určena dle jejich ceny v roce 1913 a ne dle ceny v roce 1919. § 8 zákona ustanovuje sice, že náhrada za požadovaný

pozemek se řídí cenou pozemků v téže krajině v roku 1913. Zákon mluví o přejímací ceně za požadované pozemky, z čehož se dá souditi, že se ustanovení Šu 8 vztahuje pouze na půdu a na věci, které dle výslovného ustanovení zákona (§ 3, 28) jsou též předmětem požadovacího práva. Na stromy však, které sdílejí osud věci hlavní jen proto, že jsou stále s pozemky spojeny, se § 8 nevztahuje a nejedná se tu vůbec o ceny přejímací v technickém smyslu slova, nýbrž o cenu kupní, která se řídí podle doby, kdy požadovatel svůj nárok uplatnil. To se stalo v roku 1922, ježto však, jak známo, ceny se od roku 1919 do roku 1921 nezměnily, byla náhrada určena dle posudku znalců okresního soudu, kteří stromy odhadli dle jejich ceny v roku 1919.

N e j v y š š í s o u d obnovil ohledně pozemku č. k. 114 usnesení prvního soudu, jinak dovolacímu rekursu vlastnice nevyhověl; dovolací rekurs pachtýře zamítl.

D ů v o d y:

Jde o zahradu, rozkládající se se dvou stran kolem dvora a ohrazenou z části zdí, z části živým plotem a z části tyčkovým plotem, tedy o zahradu d o m o v n í. To je zjištěno nálezem znalců, ač jich k tomu ani třeba nebylo a stačilo soudní ohledání. Avšak zákon zahrady domovní zásadně vylučuje z práva požadovacího, aspoň potud, pokud pronajata byla pouze tráva, nebo jiný výtěžek půdy, nikoli také stromoví. Neboť že zákon v Šu 1 (4) požad. zák. myslí, uváděje zahrady, na zahrady domovní, vyplývá z toho, že mluví při nich o trávě, již právě domovní zahrady pravidelně zarostly bývají, kdežto t. zv. zahrady polní se vzdělávají jako role. A tu právě zákon a priori trávu při zahradách domovních prohlásil za užitek vedlejší, a to právem, protože domovní zahrada nezakládá se vůbec za tím účelem, aby vynášela trávu, nýbrž pouze k vůli stromoví, a to jednak k vůli ovoci a jednak, a to snad ještě mnohem častěji, ku zpříjemnění bydliště, pročez tam, kde hospodáři na výnosu vůbec nezáleží, zakládá se taková zahrada jako park, jenž vůbec ničeho nevynáší, naopak nákladu vyžaduje. Trávník v selských zahradách vůbec se nepěstuje, nýbrž roste sám, protože pudaře nevzdělává a ježto tu tráva už jednou je, ovšem se jí užije. Ale že účel zahrady je jiný, tedy je tráva vždy užitek vedlejší. Máť zahrada, jak z vyličeného plyne, po výtce účel a tudíž i cenu i m m a t e r i e l n í. Tak vlastně není ani pozemkem zemědělským a to zákon sám uznává, když v Šu 2 stanoví, že požadovací právo pachtýřovo vztahuje se i na stavení obytná, dvorky a d o m o v n í z a h r á d k y užívané na základě téhož pachtovního poměru, jako pozemky zemědělské. Tu zřejmo, že se domovní zahrádka staví na roveň obytnému stavení a dvorku, což zajisté pozemek zemědělský není, neboť kdyby byl, nebylo Šu 2 vůbec třeba, nebo pak by stačil § 1, jenž pozemky zemědělské požadacímu právu už podrobil. Že komplex domovních pozemků za zemědělskou půdu nepokládá, dokazuje tu zvláště slůvko »i«, jež vždy přičiňuje člen, jenž by jinak vyloučen byl. Že dvůr, jak pachtýři v stížnosti své k rekursnímu soudu uvedli, přestal býti dvorem, může míti jen smysl, že přestal býti dvorem v zemědělském hospodářském smyslu, t. j. že se z něho neobhospodařuje, že není středem zemědělského celku. Že však

jako soubor budov existuje, vyplývá z nálezů znalců, kteří zahradu kolem něho rozloženou našli. Ale toto je hlavní, neboť dokud existuje stavení, k němuž zahrada byla určena, je to pořád zahrada domovní, vždyť jsou mnohé budovy se zahradou, jež vůbec zemědělských pozemků nemají, a právě o těch tím méně lze tvrdit, že jsou předmětem požadovacího práva, na př. když fara záleží jen z budovy a zahrady, a farář trávu (právě proto!) pronajímá. Že však v tomto případě pachtýři měli jen trávu v pachtu, je nesporné, sami ve svém rekursu z toho vycházeli. Není tedy nárok jich důvodný. Meze slouží k tomu, aby oddělovaly od sebe pozemky, a nemají tedy samostatného účelu a mohou náležeti vždy jen majitelům pozemků, které rozhraničují, buď jen jednomu z nich neb oběma poměrně. Právně by se dalo sice myslet samostatné majitelství meze, ale hospodářsky nikoli, aspoň v pravidelných případech ne, to by musily býti zcela zvláštní okolnosti, aby takovou hospodářskou výjimku vyžadovaly, takových se tu však nenaskytá. Právem tedy nižší stolice přiznaly požadovatelům pruhy jako příslušenství sousedních pozemků i tam, kde je s pozemky těmi pronajaty neměli. Nevadí, že pruhy ty jeví se jako svahy řadou stromů posázené a že stromů těch pachtýři neužívali, nýbrž nejvýše trávu. K d o v o l a c í m u r e k u r s u p a c h t ý ř ů: Nepopírá se ani v dovolací stížnosti, že pachtýři stromu v pachtu neměli. Kdyby tak bylo bývalo, pak ovšem by zásada §u 8, že rozhodny jsou ceny z roku 1913, platila i pro stromy. Jinak však nikoli, neboť stromů se jim dostává mimo jejich právo pachtovní. Správně tedy vzata byla rekursním soudem běžná nyní cena stromů.

Čís. 2438.

Zákon ze dne 9. dubna 1920, čís. 260 sb. z. a n., o úpravě uhelného hospodářství.

Při přidělu uhlí byl dodavatelem poukázáný horní podnik, nikoliv stát. Nabídkou byla objednávka žadatele, nikoliv snad příkaz státního úřadu dodavateli. Při podstatné odchylce příkazu od objednávky nevzešla smlouva mezi objednatelem a majitelem dolu. Objednáno-li bez bližšího označení kamenné uhlí, jest objednávka řádně vyřízena přidělem a dodávkou bulet z kamenného uhlí.

(Rozh. ze dne 27. března 1923, Rv II 389/22.)

Žalovaná strana podala žádost o přiděl kamenného uhlí u uhelného oddělení ministerstva veřejných prací, jež dalo dne 24. února 1921 inspektorátu uhelných dodávek, v B. písemný příkaz, dodati žalované 50 tun kamenného uhlí. Inspektorát dal žalující báňské společnosti dne 4. března 1921 písemný rozkaz, by dodala žalované straně 50 tun uhlí bez bližšího označení, zda má to býti uhlí kamenné čili nic. Žalující společnost zaslala žalované místo kamenného uhlí uhlí bulkové, jehož žalovaná nepřijala a účet ze dne 2. dubna 1921 vrátila s podotknutím, že zasláno bulkového uhlí neobjednala. Žalobu o zaplacení kupní ceny procesní soud první stolice zamítl. Důvody: Není pochybnosti, že žalovaná strana obdržela jiné zboží, než objednala a než